

МІЖНАРОДНИЙ РІК АСТРОНОМІЇ 2009

ВІДКРИЙ ДЛЯ СЕБЕ ВСЕСВІТ

UKRAINIAN
NATIONAL NODE

У 2009 році виповнилося 400 років з часу, як геніальний італійський учений *Галілео Галілей* вперше використав телескоп для дослідження тіл Сонячної системи. Першим із людей подивившись на зоряне небо через телескоп, Галілей побачив деталі рельєфу поверхні Місяця, кільця Сатурна і відкрив великі супутники Юпітера, — тим самим відкривши Всесвіт для людей у всій його величі і красі. На ознаменування цієї світоглядної для людства події Міжнародний астрономічний союз ініціював проведення Міжнародного року астрономії. Це рішення було підтримано ЮНЕСКО, а 20 грудня 2007 року 62-а Генеральна асамблея ООН офіційно прийняла резолюцію про проведення в 2009 році Міжнародного року астрономії (МРА-2009).

Метою Міжнародного року астрономії стали якнайширша популяризація астрономічних досліджень з тим, щоб люди могли по-новому поглянути на себе і своє місце у Всесвіті, як і заохочення, особливо молоді, цікавитися астрономією та наукою в цілому під гаслом “Відкрий для себе Всесвіт”. Святкування МРА-2009 відбувалося на міжнародних, національних і місцевих рівнях у 136 країнах світу.

Серед різноманітних заходів, запропонованих Міжнародним організаційним комітетом МРА-2009, в Україні популярність набули такі проекти як “100 годин народної астрономії”, “Ночі Галілео”, “Програма Галілео для вчителів”, “Космічний щоденник”, “Галілеоскоп”, “Портал у Всесвіт”, “Світова астрономічна спадщина ЮНЕСКО”, “Всесвіт для дітей” та інші. Українська астрономічна асоціація запровадила разом із Європейським астрономічним товариством проект “Онлайн уроків астрономії” за допомогою Інтернет-телескопу ГАО НАН України для школярів м. Києва.

Сподіваємося, що фоторепортаж, який ми пропонуємо вам на сторінках “Світогляду”, яскраво розкриє події святкування Міжнародного року астрономії (МРА-2009) в різних містах України, обсерваторіях і планетаріях Одеси, Львова і Миколаєва, Дніпропетровська і Харкова, в Києві і в Криму, Полтаві, Херсоні, Ужгороді і Чернігові, Вінниці і Донецьку.

Ірина Вавилова

*Голова Національного комітету
з проведення МРА-2009 в Україні*

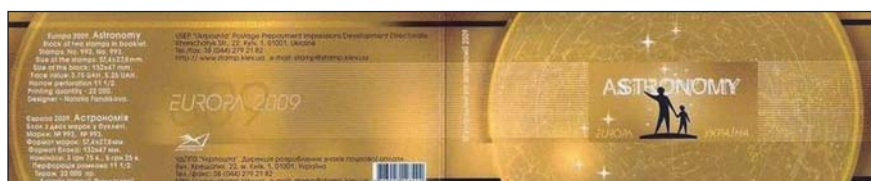

17 квітня 2009 р. “Марка України”

в рамках проекту “Марки Європи” здійснила випуск двох марок, блоку із 10 марок та буклету, присвячених МРА-2009. Головною композицією блоку є дві марки. На одній із них розміщено портрет Г. Галілея (15.02.1564, Піза — 8.01.1642, Арчетрі, бл. Флоренції), геніального італійського фізика, механіка, астронома, математика і філософа; один із його телескопів та намальовану ним орбітальну схему розташування планет Сонячної системи. На другій марці на фоні карти зоряного неба зображено меридіанне коло Репсольда — один із основних астрономічних інструментів XIX ст., що зберіглися в університетських обсерваторіях Києва, Миколаєва, Одеси. Меридіанне коло і сьогодні використовується для навчальної і експериментальної роботи, як і залишається одним із найточніших кутовимірних інструментів у світі.

Композицію блоку марок підкреслює зображення рухомої карти зоряного неба, на якій також розміщено Сатурн з його потужною системою кілець та девіз МРА-2009 українською і англійською мовами. Буклет, виконаний у золотистих тонах, відтворить логотип МРА-2009: взявшись за руки, доросла людина і малеча йдуть

“Відкривати для себе Всесвіт”.

ЦЕРЕМОНІЯ ВІДКРИТТЯ Міжнародного року астрономії в Україні

[1] **Миколаїв, 22.01.2009 р.**
Миколаївська астрономічна обсерваторія
Доповідає директор, – Г.І. Пінігін.

[2] **Київ, 22.03.2009 р.** ГАО НАН України
Доповідає д.ф.-м.н. Л.С. Пілюгін.

[5] Директор, академік Я.С. Яцків, про-
водить церемонію посвяти в астрономи.

[3] **Львів, 11.01.2009 р.** Співробітники
Астрономічної обсерваторії Львівського
національного університету ім. І. Франка
на чолі з директором, Б.С. Новосядлим,
під час церемонії.

[6] **Київ, 17.02.2009 р.** Астрономічна
обсерваторія Київського національного
університету ім. Т. Шевченка. Церемонію
ведуть директор, В.М. Єфіменко, і член-
кор. НАН України К.І. Чурюмов.

У Миколаївській обсерваторії і обсерва-
торії Київського національного універси-
тету ім. Т. Шевченка було відкрито
пам'ятні знаки на честь Миколаївського
[4] і Київського меридіанів [7].

[9] Кратер Брауде на Місяці. Париж, штаб-квартира МАС. 17 квітня 2009 р.

Міжнародний астрономічний союз присвоїв ім'я видатного українського вченого С.Я. Брауде (1911-2003) кратеру на південному полюсі Місяця. Координати кратера — 81.8S, 157.8E (на фотографії — більший за розмірами).

[8] Харків.

Директор Радіоастрономічного інституту НАН України, академік Л.М. Литвиненко і заступник директора, академік О.О. Коноваленко, в гостях у дружини С.Я. Брауде, Надії Михайлівни.

[10, 11] За наказом МОН України у всіх школах України були проведені уроки, присвячені Міжнародному року астрономії. Планетарії України підготували експозиції, присвячені Міжнародному року астрономії (на фотографіях [12, 13] — в Дніпропетровському планетарії)

14

15

16

17

Програма ЮНЕСКО зі збереження астрономічної спадщини світу

У 2008-2009 у рамках цієї програми стартував проект МАС-ЮНЕСКО зі створення бази даних важливих астрономічних місць світу. В Україні Миколаївська астрономічна обсерваторія [14], заснована в 1821 р., астрономічні обсерваторії Київського [15] і Одеського [16] університетів, створені, відповідно, у 1845 і 1871 роках, увійшли до попереднього списку як об'єкти "Астрономії від епохи Ренесансу до сер. ХХ століття", а Кримська астрофізична обсерваторія [17], заснована в 1945 р. як об'єкт "Сучасної астрономії".
Керівник проекту від України — проф. Пінігін Г.І.

Ювілейні монети, присвячені Міжнародному року астрономії

[18] 15 червня 2009. Національний банк України здійснив випуск спеціальної монети, присвяченої МРА-2009. Монета номіналом 100 грн. і вагою 1 кг виготовлена зі срібла. Головні елементи, зображені на монеті: портрет Г. Галілея; мініатюра стародавнього астронома; два великих телескопа України — радіотелескоп РТ-70 (НЦВКЗ, м. Євпаторія) і 2.6-м телескоп ім. Г.А. Шайна (КрАО, с. Науковий); схема розташування планет у Сонячній системі, де Земля представлена топазом (0.2 карат); небесні тіла; армілярна сфера.

[19] 14 жовтня 2009. Національний банк України здійснив випуск другої спеціальної монети, присвяченої МРА-2009. Монета номіналом 5 грн. і вагою 16.5 г виготовлена з нейзильбера.

Головні елементи: на аверсі розміщено композицію, що символізує космос — муза астрономії Уранія, на фоні зір — елемент схеми руху планет Сонячної системи; на реверсі розміщено портрет відомого астронома середньовіччя — Юрія Дрогобича (Катермака) (1450, м. Дрогобич -1494, м. Краків), який у 1474-1486 рр. працював у Болонському університеті (у 1481-1482 ректором), у 1487-1494 рр. — професором Ягелонського університету в м. Краків, серед його учнів був Н. Коперник

19

18

Конкурс дитячого малюнка переможці

“Чорна діра”
Надія Волохова,
м. Київ, 2-е місце

“Сонце та чорна діра”
Настя Майстренко,
м. Київ, 3-є місце

“Космос”
Саша Чупак,
9 років

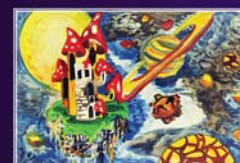
“Зустріч планет-подруг”
Дана Задерей,
м. Львів, 1-е місце

“Сузір'я Скорпіона”
Ольга Шербак,
сміт. Високе,
2-е місце

“Народження Всесвіту”
Зоя Диркач, м. Ізмаїл,
1-е місце

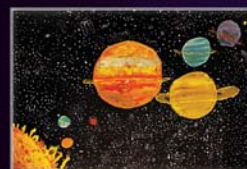
“Мій острівць щастя”
Олександра
Шаловінська,
м. Вінниця, 3-є місце

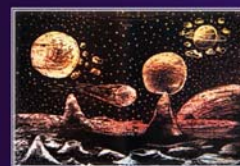
“Сонячна система”
Катя Погребняк,
7 років

“Друзі з планети Матамурій”
Настя Стрельникова,
м. Сімферополь, 2-е місце

“Сонячна система”
Настя Пасько,
м. Вишневе,
1-е місце

“Марс”, Юліана Бражко,
м. Львів, 3-є місце

“Космос”
Оксана Васьковська, 7 років.

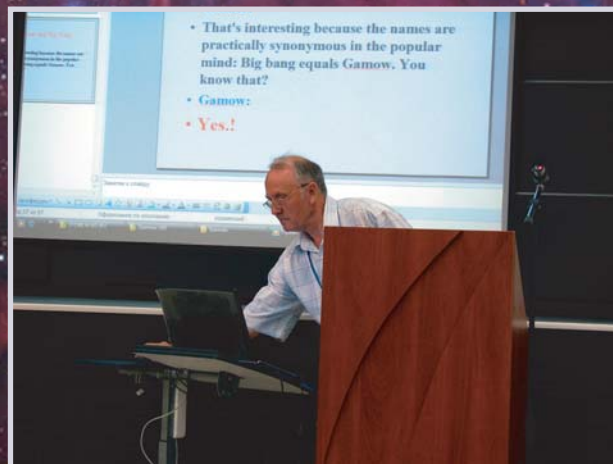
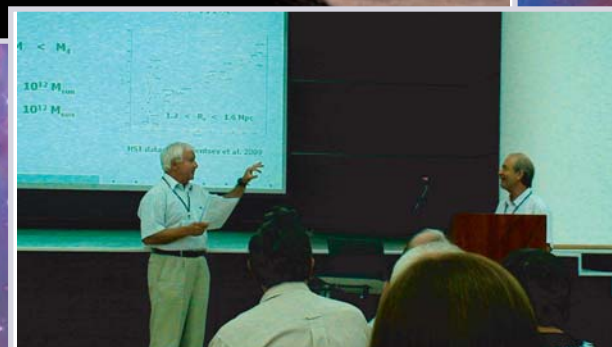

Конкурс дитячого малюнка “Космос: очима дітей”, присвячений МРА-2009

У лютому-травні 2009 р. Київський планетарій товариства “Знання” провів Всеукраїнський конкурс дитячого малюнка, присвячений астрономії (www.planet.org.ua).

Перше місце серед учасників віком 4-6 років зайняла *Задерей Дана* зі Львова за роботу „Зустріч планет-подруг”.
Серед учасників віком 7-9 років 1-е місце посіла робота “Сонячна система” *Анастасії Пасько* з м. Вишневе.
Серед учасників віком 10-14 років 1-е місце зайняла картина *Зої Диркач* „Народження Всесвіту”

Проекти МРА-2009 “100 годин астрономії” і “Ночі Галілео” — у заходах брали участь понад 80 тисяч людей. За участі УАА пройшли міжнародні конференції, зокрема “Кірхгоф-150” в Кримській астрофізичній обсерваторії, присвячена 150-річчю з часу відкриття спектрального аналізу Г. Кірхгофом і В. Бунзенем, та традиційна Гамовська конференція в Одесі

18 листопада на честь Міжнародного року астрономії відбулася спеціальна сесія одночасної участі у спостереженнях 35 радіотелескопів світу. Україна була представлена 22-метровим радіотелескопом РТ-22 Кримської астрофізичної обсерваторії, позначеним на карті як Sm - станція "Симеїз". Ця сесія спостереження стала безпрецедентною спробою отримання єдиних даних із визначення джерел, які утворюють Міжнародну опорну систему координат, і надала можливість продемонструвати громадськості перебіг самого процесу спостережень (керівник проекту від України — *О.Є. Вольвач*)

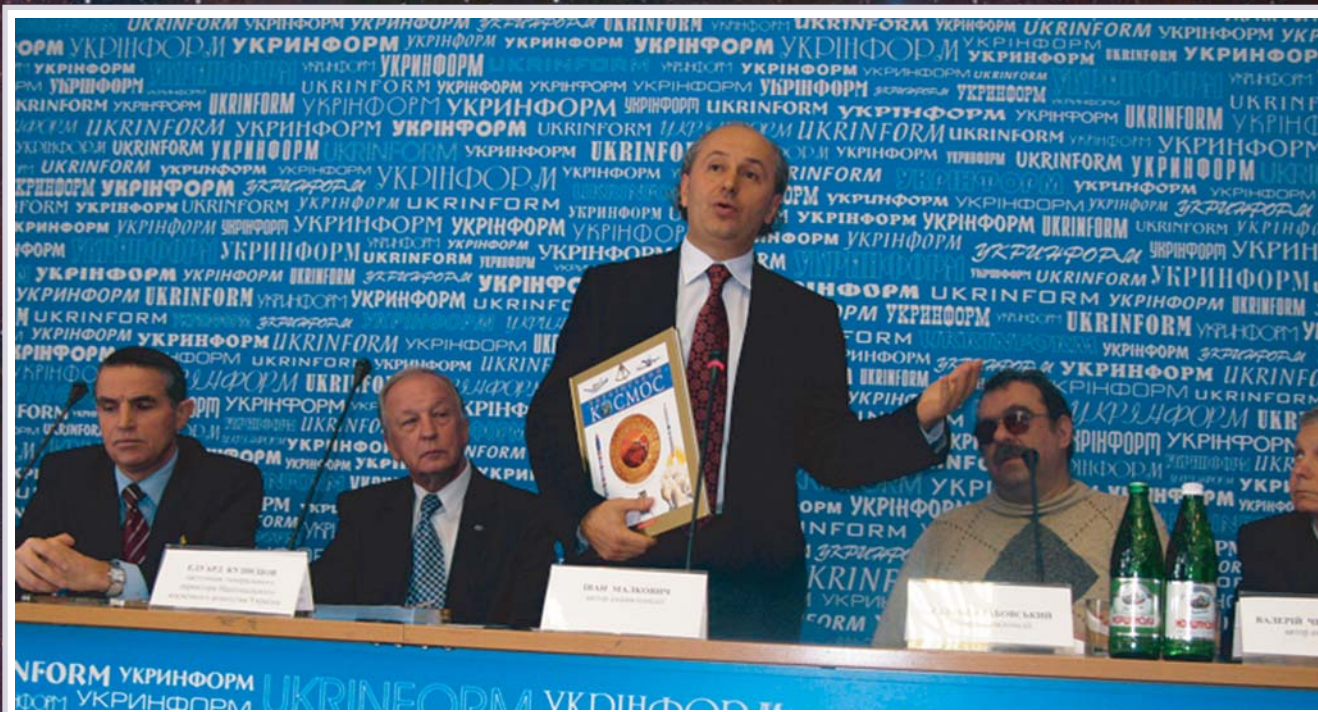
"The first Ukrainian Internet-telescope as a Window for Advertising the Astronomy among the pupils of Kyiv region"

UAA-EAS:Project

Look for sky above your country and country of your friends!

Спільно з Європейським астрономічним товариством Українська астрономічна асоціація здійснила проєкт "Он-лайн уроки з астрономії" для шкіл м. Києва. Уроки і спостереження проводилися за допомогою Київського Інтернет-телескопа ГАО НАН України

Видавництво І. Малковича “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА” підготувало до МРА-2009 енциклопедію “Дитячий космос”, а МОН України разом із Київським університетом ім. Б. Грінченка і Національним педагогічним університетом ім. М.П. Драгоманова провели Всеукраїнський астрономічний педагогічний фестиваль

2 березня 2010 р.
Всеукраїнський астрономічний педагогічний фестиваль

